

به نام خداوند بخشنده و مهربان

اخلاق سازمانی

در پرتو

اخلاق اسلامی

تألیف:

میر کاظم حسینی

علی اکبر پور رضا زاده

انتشارات فرانما

۱۳۹۴

سرنشانه: حسینی، میرکاظم، ۱۳۴۵
عنوان و نام پدیدآوران: اخلاق سازمانی در پرتو اخلاق اسلامی / تألیف میرکاظم
حسینی، علی اکبرپور رضازاده
مشخصات نشر: تهران، فرانما، ۱۳۹۴
مشخصات ظاهری: ۱۱۱ ص. ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س. م.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۰۰۴-۳۶-۴
وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
موضوع: اخلاق حرفه‌ای- اخلاق کار- اسلام- اخلاق اسلامی- جنبه‌های مذهبی
شناسه افزوده: اکبرپور رضازاده، علی، ۱۳۴۸
رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۴ ۳ الف ح ۵/۹/۹۲۵۴ BP
رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۶۵
شماره کتابشناسی ملی: ۳۹۱۹۳۸۶

دفتر مرکزی و مرکز پخش تهران: خیابان آزادی، تقاطع رودکی، کوچه رامسر، پلاک ۱،
طبقه سوم - تلفن ۶۶۹۴۱۷۰۸-۶۶۵۷۴۶۹۳

اخلاق سازمانی در پرتو اخلاق اسلامی

تألیف: میرکاظم حسینی، علی اکبرپور رضازاده

ناشر: فرانما

نوبت چاپ: اول - شهریور ۱۳۹۴

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: عصر انتظار

طرح جلد، حروفچینی و صفحه‌آرایی: فرانما

لیتوگرافی: وتوس

قیمت: ۹۰۰۰۰ ریال

شابک: ISBN: 978-600-7044-36-4

حق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است و هرگونه نسخه‌برداری از آن پیگرد قانونی دارد.

اخلاق حرفه‌ای و اخلاق سازمانی یکی از مسائل اساسی همه جوامع بشری است. در حال حاضر، متأسفانه در جامعه ما در محیط کار کمتر به اخلاق حرفه‌ای توجه می‌شود. در حالی که در غرب، در دانش‌های مربوط به مدیریت و سازمان، شاخه‌ای با عنوان اخلاق حرفه‌ای وجود دارد، ولی در جامعه دینی ما با وجود ریشه‌های عمیق مسائلی اخلاقی به اخلاق در مدیریت توجه کافی نشده است. جامعه ما نیازمند آن است تا ویژگی‌های اخلاق حرفه‌ای مانند دلبستگی به کار، روحیه مشارکت و اعتماد ایجاد تعامل با یکدیگر و... تعریف، و برای تحقق آن فرهنگ‌سازی شود. امروزه بسیاری از کشورها در جهان صنعتی به این بلوغ رسیده‌اند که بی‌اعتنایی به مسائل اخلاقی و فرار از مسئولیت‌ها و تعهدات اجتماعی، به از بین رفتن بنگاه می‌انجامد. به همین دلیل، بسیاری از شرکت‌های موفق برای تدوین استراتژی اخلاقی احساس نیاز کرده و به این باور رسیده‌اند که باید در سازمان یک فرهنگ مبتنی بر اخلاق حاکم باشد.

یکی از عمده‌ترین دغدغه‌های مدیران کارآمد در سطوح مختلف، چگونگی ایجاد بسترهای مناسب برای عوامل انسانی شاغل در تمام حرفه‌هاست تا آنها با حس مسئولیت و تعهد کامل به مسائل جامعه و حرفه خود بپردازند و اصول اخلاقی حاکم بر شغل و حرفه خود را رعایت کنند. این کتاب بر آن است تا به مفهوم اخلاق حرفه‌ای و اهمیت و ابعاد گوناگون آن و نیاز جوامع امروز به اخلاق بپردازد. پیچیده‌تر شدن روزافزون سازمان‌ها و افزایش میزان کارهای غیراخلاقی، غیرقانونی و غیرمسئولانه در محیط‌های کاری توجه مدیران و صاحب‌نظران را به بحث اخلاق کار و مدیریت اخلاق معطوف ساخته است. مدیریت اخلاق عبارتست از شناسایی و اولویت‌بندی ارزش‌ها برای هدایت رفتارها در سازمان. سازمان‌ها با ایجاد یک برنامه مدیریت اخلاق می‌توانند اخلاقیات را در محیط کار مدیریت کنند.

برنامه‌های اخلاق به سازمان‌ها کمک می‌کنند تا بتوانند در شرایط آشفته عملکرد اخلاقی خود را حفظ کنند.

میر کاظم حسینی

علی اکبر پور رضا زاده

www.ketab.ir

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	فصل اول - کلیات
۱	مقدمه
۳	تعریف علم اخلاق
۳	تعریف علم اخلاق از نظر ابن مسکویه
۳	علم اخلاق از نظر خواجه نصیرالدین طوسی
۳	رابطه علم اخلاق با علوم دیگر
۴	رابطه علم اخلاق و عرفان عملی
۵	رابطه علم اخلاق با علم حقوق
۶	رابطه علم اخلاق و فلسفه اخلاق
۶	رابطه علم اخلاق با تعلیم و تربیت
۶	رابطه علم اخلاق و روانشناسی
۷	وابستگی‌های علم اخلاق به روانشناسی
۷	رابطه علم اخلاق و فقه
۸	تاریخچه علم اخلاق اسلامی
۱۰	رویکردهای مختلف در اخلاق اسلامی
۱۳	فصل دوم - مبانی اخلاق اسلامی
۱۳	هدفمندی انسان
۱۳	هدف انسان
۱۴	هدف از آفرینش انسان چیست؟
۱۴	آیین بندگی
۱۵	توانمندی انسان برای اخلاقی زیستن
۱۵	موانعی که در اخلاقی زیستن انسان وجود دارد

۱۷	فصل سوم - فضیلت‌های اخلاقی - ایمانی
۱۷	مفهوم فضیلت اخلاقی
۱۸	فضیلت‌های اخلاقی - ایمانی
۱۹	محبت به پیامبر و اهل بیت (ع)
۱۹	منشأ محبت
۱۹	آثار و پیامدهای محبت
۲۰	راه رسیدن به محبت خدا و پیامبر و اهل بیت (ع)
۲۰	تسلیم بودن در برابر خدا
۲۰	مفهوم تسلیم بودن در برابر خداوند
۲۰	آثار تسلیم بودن در برابر خدا
۲۱	منشأ تسلیم و راه رسیدن به آن
۲۱	خوف و رجا (بیم و امید)
۲۱	مفهوم خوف و رجا
۲۱	منشأ خوف و رجا
۲۱	آثار خوف و رجا
۲۲	راه تحصیل خوف و رجا
۲۲	توکل
۲۳	مفهوم توکل
۲۳	منشأ توکل
۲۳	مراتب و درجات توکل
۲۴	آثار توکل
۲۴	راه رسیدن به صفت توکل
۲۴	شُکر
۲۴	مفهوم شُکر

۲۵	منشأ شُکر
۲۵	مراتب و درجات شُکر
۲۶	آثار شُکر
۲۶	راه‌های رسیدن به صفت شُکر
۲۶	صبر و استقامت
۲۷	مفهوم صبر
۲۷	منشأ صبر
۲۷	درجات و مراتب صبر
۲۸	انواع صبر
۲۸	آثار صبر
۲۸	راه دستیابی به صفت صبر
۲۹	اخلاص
۲۹	مفهوم اخلاص
۳۰	منشأ اخلاص
۳۰	مراتب و درجات اخلاص
۳۰	آثار و پیامدهای اخلاص
۳۱	راه رسیدن به اخلاص
۳۱	اعتدال (میان‌روی)
۳۱	مفهوم میان‌روی
۳۲	منشأ اعتدال
۳۲	آثار اعتدال
۳۲	راه رسیدن به اعتدال
۳۳	فصل چهارم - فضیلت‌های اخلاقی - اجتماعی
۳۳	مهم‌ترین صفات اخلاقی مثبت مؤمنان

۳۴	احسان
۳۴	مفهوم احسان
۳۵	مصادیق‌های احسان به مردم
۳۵	مصادیق‌های احسان به والدین
۳۵	منشأ احسان
۳۶	آثار احسان
۳۶	راه نیکوکار شدن
۳۶	عدل و انصاف
۳۷	مفهوم عدل و انصاف
۳۸	منشأ عدل
۳۸	موانع تحقق عدالت
۳۸	آثار عدل
۳۹	راه عادل شدن
۳۹	امر به معروف و نهی از منکر
۳۹	مفهوم امر به معروف و نهی از منکر
۴۰	آثار امر به معروف و نهی از منکر
۴۰	شرایط امر به معروف و نهی از منکر
۴۱	راه و روش امر به معروف و نهی از منکر
۴۱	اصلاح میان مردم
۴۲	عفت
۴۲	مفهوم عفت
۴۲	سرچشمه‌های عفت
۴۳	آثار عفت
۴۳	راه رسیدن به صفت عفت

۴۴	سخنان نیکو گفتن
۴۴	مفهوم سخن نیکو
۴۵	برخی از مصداق‌های سخن خوب از نظر روایات
۴۵	آثار سخن نیکو
۴۵	راه‌های نیکو سخن گفتن
۴۶	عفو و گذشت
۴۶	مفهوم عفو و گذشت
۴۶	آثار عفو و گذشت
۴۷	منشأ عفو و گذشت و راه رسیدن به آن
۴۷	انسان چگونه می‌تواند به فضیلت عفو و گذشت دست یابد؟
۴۸	همیاری در کارهای نیک و ناهمیاری در کارهای ناپسند
۴۸	مفهوم همیاری در کارهای نیک
۴۸	آثار همیاری در کارهای نیک و ناهمیاری در کارهای زشت
۴۹	موانع همیاری در نیکی‌ها و ناهمیاری در زشتی‌ها و راه از میان بردن آنها
۴۹	اهتمام به امور مسلمانان و رسیدگی به آنها
۴۹	مصداق‌های اهتمام به امور مسلمانان
۵۰	آثار اهتمام به امور مسلمانان
۵۰	سرچشمه‌های اهتمام به امور مسلمانان
۵۰	راه و روش اهتمام به امور مسلمانان
۵۱	فصل پنجم - اخلاق نقد
۵۱	اهمیت و جایگاه نقد
۵۲	معناشناسی نقد
۵۲	ضرورت نقد

۵۲	شرایط اخلاقی نقد
۵۲	۱- فهم سخن و تبخیر در موضوع
۵۳	۲- کنار نهادن حُب و بغض
۵۳	۳- پرهیز از نقد متقابل
۵۳	۴- نقد انگیزه به جای انگیزه (به گفته بنگر و نه گوینده)
۵۳	۵- تفکیک اندیشه و رفتار فرد
۵۴	۶- لزوم بردباری و نقدپذیری
۵۴	۷- پرهیز از برجسب زدن
۵۴	۸- آغاز کردن از خود
۵۵	فصل ششم- اخلاق معیشت
۵۵	اهمیت و جایگاه
۵۶	کار در سیره اولیای دین
۵۶	نقش نیت در ارزشمندی کار
۵۶	رابطه اخلاق و معیشت
۵۷	نقش کار در زندگی انسان
۶۰	نقش کار در تربیت و بهداشت روانی
۶۱	کار و احساس شخصیت
۶۱	اصول اخلاقی در کار
۶۱	۱. امانتداری
۶۲	۲. تعهد و تخصص
۶۲	۳. حس مسئولیت‌پذیری
۶۳	۴. میانه‌روی در کار
۶۳	۵. انضباط کاری
۶۴	۶. داشتن وجدان کاری

۶۴	۷. مهرورزی
۶۵	۸. حفظ حقوق دیگران
۶۷	فصل هفتم - اخلاق معاشرت
۶۷	اهمیت و جایگاه معاشرت
۶۸	انواع معاشرت
۶۹	معیار معاشرت
۶۹	اهتمام به امور مردم
۷۰	برآورده ساختن نیاز مردم
۷۰	اصلاح میان مردم
۷۰	نظارت اجتماعی: امر به معروف و نهی از منکر
۷۱	شرایط امر به معروف و نهی از منکر
۷۱	مراتب امر به معروف و نهی از منکر
۷۲	راههای اجرای امر به معروف و نهی از منکر
۷۲	آسیب شناسی معاشرت با دیگران
۷۳	دوستی و دوست یابی
۷۳	ویژگی های دوست
۷۴	اعتدال در دوستی
۷۴	با که دوستی بورزیم
۷۵	فصل هشتم - اخلاق گفتگو
۷۵	اهمیت گفتگو
۷۵	هدف گفتگو
۷۵	۱ - انگیزه های مثبت
۷۵	الف - حق خواهی
۷۶	ب - روشنگری

۷۶	۲- انگیزه‌های منفی
۷۶	۳- آداب اخلاقی گفتگو
۷۶	الف- تأکید بر نکات مشترک
۷۷	ب- فهم موضوع گفتگو
۷۷	ج- صراحت
۷۷	د- توجه به گفته نه گوینده
۷۷	هـ- استدلال طلبی و حق محوری
۷۸	ی- ملایمت
۷۸	۴- آفات گفتگو
۷۸	الف- شخصیت زدگی
۷۸	ب- مرأ یا جدالگری
۸۱	فصل نهم- آشنایی با برخی ردایل اخلاقی
۸۲	۱- ارتکاب گناه
۸۲	مفهوم گناه
۸۲	آثار گناه
۸۳	انواع گناهان
۸۴	سرچشمه‌های گناه
۸۴	راه دوری از گناه
۸۴	۲- پیروی از هوای نفس
۸۵	مفهوم هوای نفس
۸۵	آثار پیروی از هوای نفس
۸۶	منشأ پیروی از هوای نفس و راه مبارزه با آن
۸۶	۳- غضب
۸۶	حدود غضب

۸۷	آثار غضب
۸۷	راه مبارزه با غضب
۸۸	۴- طمع
۸۸	مفهوم طمع
۸۸	آثار طمع
۸۹	راه مبارزه با طمع
۸۹	۵- حسد
۸۹	مفهوم حسد
۹۰	آثار حسد
۹۰	منشأ حسد و راه مبارزه با آن
۹۱	راه‌های مبارزه با حسد
۹۱	۶- تکبر
۹۱	مفهوم تکبر
۹۲	اقسام تکبر و درجات آن
۹۳	آثار تکبر
۹۳	منشأ تکبر و راه مبارزه با آن
۹۴	۷- لجام گسیختگی زبان
۹۴	مفهوم لجام گسیختگی
۹۴	محدودیت‌های زبانی برای افراد در جامعه اسلامی
۹۵	آثار لجام گسیختگی زبان
۹۵	عوامل لجام گسیختگی زبان
۹۶	راه‌های مبارزه با لجام گسیختگی زبان
۹۷	فصل دهم- اخلاق حرفه‌ای و اخلاق سازمانی
۹۷	مقدمه

۹۸	مفهوم اخلاق در سازمان
۹۸	ملاک‌های اخلاق
۹۹	نظام‌های اخلاقی
۹۹	۱- نظام فایده‌گرا
۱۰۰	۲- نظام وظیفه‌گرا
۱۰۰	۳- نظام عدالت‌گرا
۱۰۰	۴- نظام آزادی‌گرا
۱۰۱	۵- نظام خیرگرا
۱۰۱	عوامل تأثیرگذار بر رفتار اخلاقی کارکنان
۱۰۲	الف) فاکتورهای سطح کلان اثرگذار بر رفتار اخلاقی
۱۰۳	ب) فاکتورهای سطح میانی اثرگذار بر رفتار اخلاقی
۱۰۵	ج) فاکتورهای سطح خرد اثرگذار بر رفتار اخلاقی
۱۰۶	موانع رشد اخلاق حرفه‌ای در سازمان‌ها
۱۰۶	۱- فقدان نگرش راهبردی به اخلاق حرفه‌ای
۱۰۷	۲- تحویلی‌نگری
۱۰۸	۳- فرافکنی
۱۰۸	۴- فقدان انگیزش
۱۰۹	۵- نارضایتی شغلی
۱۱۰	۶- فقدان مهارت تصمیم‌گیری
۱۱۰	۷- فقدان نظام‌های جامع اخلاقی در سازمان
۱۱۱	۸- موانع فیزیکی و روانی محیط کار
۱۱۱	۹- طرز تفکر مدیران
۱۱۲	منابع و مآخذ